

KONKURENCES PADOME

Blaumaņa ielā 5a, Rīgā, LV-1011 ♦ Tālrunis 7282865 ♦ Fakss 7242141

L Ē M U M S

Rīgā

2006.gada 21.aprīlī

Nr. 36

(Prot. Nr.27, 2.§)

Par lietas izpētes izbeigšanu

Par SIA „Adapters” 31.10.2005. iesniegumu Nr.11
Lieta Nr.1589/05/06/17

30.11.2005. Konkurences padome saņēma no LR Ekonomikas ministrijas pārsūtīto SIA „Adapters” 31.10.2005. vēstuli Nr.11 par mazvērtīgās koksnes ieguvu valsts mežos.

SIA „Adapters” 31.10.2005. vēstulē Nr.11 norādīts, ka Ekonomikas ministrija 22.07.2005. SIA „Adapters” ir izdevusi atļauju ierosinātā projekta uzsākšanai, t.i., koksnes elektrostacijas būvniecībai Tukumā un Pūres pagastā. Tā kā projekts ir saistīts ar lielu finanšu līdzekļu apguvi, tad SIA „Adapters” ir nepieciešami zināmi garantijas dokumenti par siltumenerģijas ražošanai nepieciešamās koksnes ieguves garantijām. SIA „Adapters” koksne ir nepieciešama kurināmās šķeldas ražošanai. SIA „Adapters” ir nepieciešami kokmateriāli – tāda mazvērtīgā koksne kā zari un pēc cirsmu izstrādes paliekoši kokmateriāli. SIA „Adapters” izdevīgi būtu iegūt mazvērtīgo koksni 80 km rādiusā ap Tukuma pilsētu.

SIA „Adapters” valsts a/s “Latvijas valsts meži” ir lūdzis izskatīt iespēju noslēgt vienošanos, ņemot vērā SIA „Adapters” īstenotā projekta nozīmību, par mazvērtīgās koksnes iegādi, ne tikai meža resursu racionālākā izmantošanā un Tukuma iedzīvotāju piedāvāto komunālo pakalpojumu uzlabošanā, bet arī plašākā kontekstā, proti, Latvijas enerģētiskās atkarības mazināšanā.

SIA „Adapters” lūdz izvērtēt, vai valsts a/s “Latvijas valsts meži” pārkāptu brīvās konkurences principu, noslēdzot vienošanos ar SIA „Adapters” par ciršanas atlieku savākšanu no cirmām valsts a/s “Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā esošajos mežos, un vai šajā situācijā nenotiek dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana.

Konkurences padome 29.12.2005. Konkurences padomes sēdē (Prot.Nr.71, 3.§) ierosināja lietu par Konkurences likuma 13.pantā noteiktā aizlieguma iespējamo pārkāpumu valsts a/s „Latvijas valsts meži” darbībās.

21.03.2006. Konkurences padomes Birojs procesā iesaistītajiem tirgus dalībniekiem valsts a/s „Latvijas valsts meži” un SIA „Adapters” nosūtīja vēstules Nr.574 un Nr.575, ar kurām paziņoja par lēmuma pieņemšanai nepieciešamo faktu konstatēšanu un uzaicināja lietas dalībniekus iepazīties ar lietas materiāliem.

29.03.2006. valsts a/s “Latvijas valsts meži” pilnvarotās pārstāves iepazīnās ar lietas materiāliem, 03.04.2006. SIA „Adapters” valdes priekšsēdētājs iepazīnās ar lietas materiāliem. Valsts a/s “Latvijas valsts meži” pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem

neiesniedza papildu viedokli lietā. SIA „Adapters” arī neiesniedza viedokli pēc iepazīšanās ar lietas materiāliem.

Izvērtējot SIA „Adapters” iesniegumu, SIA „Adapters” un valsts a/s „Latvijas valsts meži” lietā iesniegto papildu informāciju, kā arī Konkurences padomes lietā papildu iegūto un rīcībā esošo informāciju, Konkurences padome

k o n s t a t ē j a :

1. Saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 1.punktu „dominējošais stāvoklis — tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šā dalībnieka vai šo dalībnieku tirgus daļa šajā tirgū ir vismaz 40 procentu un šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem”. Konkurences likuma 13.pants nosaka, ka dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir aizliegta, t.i., „Jebkuram tirgus dalībniekam, kas atrodas dominējošā stāvoklī, ir aizliegts jebkādā veidā ļaunprātīgi to izmantot Latvijas teritorijā”. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties dažādos veidos.

Saskaņā ar Konkurences likuma 13.panta 1.punktu „Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana var izpausties arī kā: 1) atteikšanās slēgt darījumu ar citu tirgus dalībnieku vai grozīt darījuma noteikumus bez objektīvi attaisnojoša iemesla”.

2. 19.12.2005. Konkurence padome ir saņēmusi papildu informāciju (14.12.2005. vēstule Nr.15) no SIA „Adapters”, kurā paskaidrots, ka pašlaik valsts a/s “Latvijas valsts meži” ir uzsākusi cenu aptauju par kurināmās šķeldas piegādi valsts a/s “Latvijas valsts meži” Vidusdaugavas mežsaimniecības trijos iecirkņos kopā 490 beramie m³, bet šis apjoms ir pietiekams tikai enerģijas ražošanai apmēram vienu diennakti tāpēc šis valsts a/s “Latvijas valsts meži” piedāvājums nevar tikt uzskatīts par nopietnu sadarbības piedāvājumu.

09.01.2006. saņemtajā SIA „Adapters” 04.01.2006. vēstulē Nr.4/01 skaidrots, ka valsts a/s “Latvijas valsts meži” nākotnē plāno ražot enerģijas ražošanai izmantojamu biomasu. Tas nozīmē, ka tiek plānots vispirms saražot šķeldas un pēc tam tās pārdot kā jau gatavu enerģijas ražošanai derīgu produktu. Tas nozīmē, ka SIA “Adapters” varēs nevis iepirkt ciršanas atliekas šķeldu ražošanai un pārstrādei tās koģenerācijas stacijai, bet tā sākumā varēs kā valsts a/s “Latvijas valsts meži” kontraktors saražot šķeldas, bet pēc tam tās pašas šķeldas iegādāties no valsts a/s “Latvijas valsts meži”. SIA “Adapters” uzskata, ka tādā veidā tiek produkta (šķeldas) cena nevajadzīgi palielināta.

3. 13.12.2005. valsts a/s “Latvijas valsts meži” vēstulē nr.4.1-1.1/10101/05/359 sniegtas ziņas, ka uzņēmuma valsts a/s “Latvijas valsts meži” pamatuzdevums ir iegūt lielāko vērtību, ko var sniegt ilgspējīga meža apsaimniekošana un tādēļ atbilstoši ekonomiskajiem mērķim valsts a/s “Latvijas valsts meži” uzdevums ir palielināt ieņēmumus vidēji no katras efektīvi un resursus nenoplicinoša apsaimniekotās meža platības vienības.

2005.gada 4.ceturksnī ir uzsākts enerģijas ražošanai izmantojamas biomasas ražošanas un realizācijas pilotprojekts pēc progresīvākajām un efektīvākajām tehnoloģijām. Atbilstoši ilgtermiņa plānam līdz 2008.gadam, pakāpeniski kāpinot ražošanas apjomus, ir plānots sasniegt enerģijas ražošanai izmantojamas biomasas (šķeldas) no cirmām realizācijas apjomu, kas atbilst 193 000 tūkstoši koksnes bermetru, izmantojot kontraktoru sniegtos pakalpojumus. Arī 2006.gada valsts a/s “Latvijas valsts meži” budžeta projektā ir plānots attīstīt šo saimnieciskās darbības veidu.

Valsts a/s "Latvijas valsts meži" nav pieņemama SIA „Adapters” piedāvātās vienošanās slēgšana bez likumīgu, atklātu konkursu, tas ir, iepirkumu procedūru veikšanas.

3.1. 23.01.2006. saņemtajā valsts a/s "Latvijas valsts meži" 20.01.2006 vēstulē 4.1-1.1/A001/06/23 valsts a/s "Latvijas valsts meži" paskaidro, ka 2005.gada decembra mēnesī atklātas procedūras veidā tika piedāvāts iegādāties 490 beramie m³ enerģētiskās šķeldas. Uzaicinājums tika izsūtīts astoņiem zināmiem pretendentiem. Visi zināmie pretendenti tika informēti par iespēju iegādāties šķeldu arī SIA "Adapters".

Piedāvājumu izsludinātajā cenu aptaujā par enerģētiskās šķeldas iegādi SIA "Adapters" neiesniedza.

Atbilstoši ilgtermiņa plānam 2005.-2009.gadam ciršanas atliekas plānots realizēt šķeldu veidā, kas nozīmē, ka produktam tiek pievienota būtiska pievienotā vērtība, un līdz ar to īpašniekam tiek garantēta peļņa.

Katra jauna saimnieciskā darbības virziena ieviešana prasa darbietilpīgu procesu, kas nav iespējama bez tirgus un paša produkta izpētes, iespējamo ieguvumu un risku izpētes, nepieciešamo resursu izpētes, apzināšanas un plānošanas un citiem apjomīgiem procesiem, ko valsts a/s "Latvijas valsts meži" pašreiz realizē, lai izvēlētos enerģijas ražošanai izmantojamas biomasas izstrādes un realizācijas efektīvāko veidu.

Būtiska nozīme šajā procesā esot vairākiem zinātniskiem pētījumiem, metodikas izstrādei - kādā apjomā atliekas ir pieejamas valsts mežos. Ņemot vērā minēto nav precīzi nosakāms ciršanas atlieku realizācijas uzsākšanas datums, bet tas tiek plānots līdz 2006.gada rudenim.

4. Lietas Nr.1589/05/06/17 izvērtēšanas laika periodā Valsts Meža dienesta rīcībā nav datu par 2005.gadu, līdz ar to iesnieguma izvērtēšanā Konkurences padome ir vadījusies no 2004.gada statistikas datiem, kuri iegūti no Valsts Meža dienesta un valsts a/s "Latvijas valsts meži".

Kopējās mežu platības Latvijā (ha) 2004.gadā bija 2943572,5 ha, valsts a/s "Latvijas valsts meži" valdījumā esošās mežu platības bija 1 376 842 ha, līdz ar to valsts a/s "Latvijas valsts meži" ieņēma 47% lielu tirgus daļu, tirgu rēķinot pēc mežu platībām hektāros 2004.gadā.

Konkurences padomes iepriekš izvērtētajā lietā Nr.106/03/06/4 „Par SIA „BSW Latvia”, a/s „Inčukalns Timber”, SIA „Nelss”, SIA „Kurekss”, SIA „Vika Wood” 24.02.2003. iesniegumu” konkrētās preces tirgus tika noteikts kā koksnes resursu iegūšanas tirgus, tirgu aprēķinot un nosakot pēc nocirstajiem koksnes apjomiem, jo valsts nosaka ciršanas apjomus savā valdījumā esošajos mežos.

Konkurences padome uzskata, ka arī SIA "Adapters" 31.10.2005. iesnieguma izskatīšanas sakarā konkrētais preces tirgus Konkurences likuma 1.panta 5.punkta izpratnē ir nosakāms kā koksnes resursu iegūšanas tirgus.

Iespējams, ka precīzāka konkrētā preces tirgus noteikšana būtu definēt to kā ciršanas atlieku tirgu, kas varētu būt otrs konkrētās preces tirgus, taču ņemot vērā to, ka Latvijā nav statistikas par ciršanas atlieku apjomiem (valstī netiek uzskaitītas ciršanas atliekas), tāpēc Konkurences padome uzskata, ka arī šajā lietā konkrētās preces tirgus var tikt noteikts kā koksnes resursu iegūšanas tirgus. Konkrētajā gadījumā var uzskatīt, ka ciršanas atlieku daudzums ir proporcionāls nocirstās koksnes apjomam. Līdz ar to Konkurences padome uzskata, ka arī šajā lietā konkrētais tirgus var tikt noteikts kā koksnes resursu iegūšanas tirgus Latvijā.

Šādu secinājumu Konkurences padome izdara pamatojoties uz faktu, ka Ministru kabinets nosaka maksimāli pieļaujamo koku ciršanas apjomu valsts mežos, līdz ar to valsts a/s „Latvijas valsts meži” tirgus daļa objektīvi ir nosakāma no nocirstajiem koku apjomiem. Konkrētās preces tirgus pēc nocirstajiem koku apjomiem ir nosakāms pēc visiem valsts a/s

„Latvijas valsts meži” koku pārdošanas veidiem (t.i., apaļkoku sortimentu piegādes, cirsmu izsoles, ilgtermiņa mežizstrādes līgumu platībās nocirstie koku apjomi) un privāto mežu īpašnieku mežos nocirstajiem koku apjomiem.

Konkrētais ģeogrāfiskais tirgus Konkurences likuma 1.panta 3.punkta izpratnē ir nosakāms kā visa Latvijas teritorija, jo nepastāv objektīvi apstākļi tirgu noteikt šaurākās ģeogrāfiskās robežās. Šādu secinājumu Konkurences padome izdara pamatojoties uz faktu, ka komercsabiedrības koksnes ieguvī veic dažādos Latvijas rajonos un tā neaprobežojas tikai ar vienas konkrētas mežsaimniecības vai Latvijas rajona teritorijas robežām. Arī Konkurences padomes iepriekš izvērtētajā lietā Nr.106/03/06/4 „Par SIA „BSW Latvia”, a/s „Inčukalns Timber”, SIA „Nels”, SIA „Kurekss”, SIA „Vika Wood” 24.02.2003. iesniegumu” konkrētais ģeogrāfiskais tirgus tika noteikts kā visa Latvijas teritorija, jo galvenokārt komercsabiedrības iegūst koksnes resursus visā Latvijas teritorijā, nevis tikai vienā noteiktā reģionā.

Līdz ar to konkrētais tirgus Konkurences likuma 1.panta 4.punkta izpratnē ir koksnes resursu iegūšanas tirgus Latvijas teritorijā.

Kopējais nocirstais koksnes apjoms Latvijā 2004.gadā bija 10 751 947 m³, bet valsts a/s „Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā esošajās mežu platībās nocirstais koksnes apjoms 2004.gadā bija 3 936 900, 0 m³. Līdz ar to pēc nocirstajiem koksnes apjomiem valsts a/s “Latvijas valsts meži” tirgus daļa koksnes resursu ieguves tirgū 2004.gadā sastādīja 37%, kas nozīmē, ka nav juridiska pamata konstatēt valsts a/s „Latvijas valsts meži” atrašanos dominējošajā stāvoklī konkrētajā tirgū.

Kā jau norādīts Lēmuma 1.punktā saskaņā ar Konkurences likuma 1.panta 1.pantu dominējošais stāvoklis ir - tirgus dalībnieka vai vairāku tirgus dalībnieku ekonomisks (saimniecisks) stāvoklis konkrētajā tirgū, ja šā dalībnieka vai šo dalībnieku tirgus daļa šajā tirgū ir vismaz 40% un šis dalībnieks vai šie dalībnieki spēj ievērojami kavēt, ierobežot vai deformēt konkurenci jebkurā konkrētajā tirgū pietiekami ilgā laika posmā, darbojoties pilnīgi vai daļēji neatkarīgi no konkurentiem, klientiem vai patērētājiem.

Līdz ar to pēc nocirstajiem koksnes apjomiem valsts a/s “Latvijas valsts meži” neizveidojas dominējošais stāvoklis koksnes resursu ieguves tirgū Latvijas teritorijā.

4.1. Valsts a/s “Latvijas valsts meži” savā iesniegtajā 20.01.2006 vēstulē 4.1-1.1/A001/06/23 Konkurences padomei norāda, ka potenciāli ciršanas atlieku tālāka izmantošana ir iespējama tikai galvenajā cirtē, kur valsts a/s “Latvijas valsts meži” pati veic apaļkoku sortimentu izstrādi. Jo ilgtermiņa mežizstrādes līgumu un cirsmu izsoļu rezultātā attiecīgā līguma slēdzējs kā uzvarētājs iegūst tiesības uz ciršanas atliekām. Pēc šāda paskaidrojuma jāsecina, ka a/s „Latvijas valsts meži” piedāvājuma cirsmu atlieku tirgus piedāvājuma pusē veidojas tikai no galvenajā cirtē nocirstajiem koksnes apjomiem, kur valsts a/s “Latvijas valsts meži” veic apaļkoku sortimentu izstrādi.

Nemot vērā Konkurences padomes rīcībā esošo informāciju, ka a/s “Latvijas valsts meži” apaļkoku sortimentu izstrādē galvenajā cirtē 2004.gadā ir ieguvusi 748 400,0 m³ apjomu (valsts a/s “Latvijas valsts meži” 20.01.2006 vēstule 4.1-1.1/A001/06/23), un šis apjoms veido (19%) no visa a/s “Latvijas valsts meži” apsaimniekošanā esošajās mežu platībās nocirstā koksnes apjoma, tad Konkurences padome var izdarīt viennozīmīgu secinājumu, ka valsts a/s “Latvijas valsts meži” nav dominējošais stāvoklis arī ciršanas atlieku tirgū.

5. Aktuālākā Konkurences padomes rīcībā esošā informācija, kura iegūta no valsts a/s “Latvijas valsts meži” mājas lapā www.lvm.lv pieejamās informācijas liecina, ka valsts a/s “Latvijas valsts meži” piedāvā piegādāt un iegādāties ciršanas atlieku saiņus siltuma vai cita enerģijas ražošanai. Valsts a/s “Latvijas valsts meži” piedāvā iegādāties 470 gabalus, zinātniskā pētījuma ietvaros sagatavotus ciršanas atlieku saiņus Vidusdaugavas

Mežsaimniecībā. Saiņi sagatavoti no svaigiem zariem un galotnēm, tos sapresējot cilindra veida sainī, kas aptīts ar auklu ik pēc 50 cm. Interesentiem bija jāpiedalās cenu aptaujā līdz 03.03.2006. Valsts a/s "Latvijas valsts meži" rīkoja cenu aptauju ar mērķi noskaidrot saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu saiņu piegādēm. Tomēr Valsts a/s "Latvijas valsts meži" paturēja tiesības pēc piedāvājumu izvērtēšanas pieņemt lēmumu par cenu aptaujas izbeigšanu bez rezultāta vai piedāvātās cenas noraidīšanu un iegādes līgumu neslēgšanu.

Valsts a/s „Latvijas valsts meži” veiks arī šī pilotprojekta rezultātu izvērtēšanu, iespējams, pēc pozitīvu rezultātu esamības šajā pilotprojektā, valsts a/s “Latvijas valsts meži” savā komercdarbībā izvēlēsies un ieviesīs jaunu saimnieciskās darbības veidu – ciršanas atlieku piedāvāšanu šobrīd plānotās enerģijas ražošanai izmantojamās biomasas (šķeldas) piedāvāšanas vietā, ja tas būs finansiāli un ekonomiski izdevīgāk.

Galīgo lēmumu valsts a/s „Latvijas valsts meži” vadība šajā jautājumā vēl nav pieņēmusi.

Valsts a/s “Latvijas valsts meži” veic komercdarbību un tā tiek attīstīta, lai saņemtu lielāko vērtību, ko var radīt ilgtspējīga meža īpašuma apsaimniekošana atbilstoši valsts a/s “Latvijas valsts meži” ekonomiskajiem mērķiem. Valsts a/s „Latvijas valsts meži” šobrīd vēl nav plānojusi vai pieņēmusi galīgo lēmumu pārdot mazvērtīgo koksni klientiem, bet gan plānojusi pārdot gatavu jau pārstrādātu produktu - šķeldu, un šāda politika tiek pielietota pret visiem tirgus dalībniekiem vienādi.

6. Tā kā valsts a/s „Latvijas valsts meži”, pamatojoties uz Konkurences likuma 1.panta 1.punktu, neatrodas dominējošā stāvoklī nevienā no lietā noteiktajiem konkrētajiem tirgiem, tad uz to nevar tikt attiecināts dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegums.

Ņemot vērā minēto un Konkurences likuma 1.panta 1.punktu, 8.panta pirmās daļas 4.punktu, 13.pantu, Konkurences padome

nolēma:

Izbeigt lietas Nr.1589/05/06/17 „Par SIA „Adapters” 31.10.2005. iesniegumu Nr.11” izpēti par Konkurences likuma 13.panta iespējamo pārkāpumu, pārkāpuma sastāva neesamības dēļ.

Konkurences padomes lēmumu saskaņā ar Konkurences likuma 8. panta otro daļu var pārsūdzēt Administratīvajā rajona tiesā viena mēneša laikā no šī lēmuma spēkā stāšanās dienas.

Priekšsēdētāja

I. Jaunzeme